

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Кубаєнко А. В.

Важлива роль у забезпеченні економічної безпеки належить органам внутрішніх справ. У нашій державі склалися економічні та правові інститути, спрямовані на протидію злочинам, що вчиняються в економічній сфері, та економічній злочинності загалом, особливе місце серед яких належить органам внутрішніх справ. Сьогодні актуальним залишається вивчення організаційно-методологічних основ діяльності органів внутрішніх справ у системі забезпечення економічної безпеки України як суб'єкта економічної безпеки.

Дослідження питань ролі правоохоронних органів взагалі й органів внутрішніх справ зокрема в забезпеченні економічної безпеки держави має величезне політико-правове значення для належного розвитку України. На підтвердження цієї тези можна навести той факт, що зазначеному питанню присвячено низку наукових праць таких дослідників, як В. Білоус, І. Бондаренко, А. Гель, А. Детюк, А. Завальний, М. Мельник, В. Молдован та ін.

Особливе місце в діяльності щодо забезпечення економічної безпеки у сфері протидії криміналізації відведено МВС України. Це зумовлено різними причинами.

На думку А. Детюк, це зумовлюється: різноманіттям правоохоронних та інших функцій, реалізованих органами й установами цього міністерства (фактично МВС у тому чи іншому обсязі виконує всі правоохоронні функції, включаючи юридичний захист своїх працівників); наявністю виняткових сфер правоохоронної діяльності, віднесених до його компетенції; наявністю організаційних структур на всіх рівнях державно-територіального устрою України; істотним обсягом повноважень працівників, зокрема виключних, включаючи застосування заходів примусу, фізичної сили й зброї; особливим порядком комплектування та проходження служби; традиційним сприйняттям МВС України основною масою населення як головної правоохоронної сили держави [1, 34].

О.В. Мірошніченко звертає увагу на інші докази центрального місця МВС у системі протидії криміналізації суспільства як загрози економічній безпеці: практично на всіх етапах і у всіх службах правоохоронної діяльності МВС України присутні тією чи іншою мірою економічні аспекти; МВС України через свої правоохоронні функції активно впливає на збереження й більш ефективне використання економічних ресурсів і, тим самим, на розвиток у потрібному напрямку суспільних відносин; незважаючи на те, що при переході до ринкової економіки господарюючі суб'єкти передусім самі перед собою несуть відповідальність за збереження й примноження своєї власності, і тому самі зобов'язані й зацікавлені її охороняти [2]. Завдання забезпечення економічної безпеки, з точки зору декриміналізації економіки, покладені на різні правоохоронні органи. Однак основне навантаження щодо забезпечення економічної безпеки покладене на органи внутрішніх справ. Також не можна не врахувати, що МВС України є найчисленнішим суб'єктом забезпечення національної безпеки. Теза про те, що охорона правопорядку й законності, захист прав і свобод людини, прав і законних інтересів юридичних осіб усіх форм власності від протиправних посягань повинні бути предметом першочергової турботи нашої держави, що

прямо впливає з Конституції України, також обґрунтовує центральне місце МВС у системі органів, що реалізують функції щодо забезпечення економічної безпеки.

Таке місце МВС у сфері правоохоронного забезпечення економічної безпеки зумовлено об'єктивним цілим рядом наступних чинників: всі злочини у сфері економічної діяльності вчинюються в єдиному загальному економічному просторі; багато злочинів в економічній сфері тісно пов'язані між собою кримінологічно (загальні принципи та умови) і криміналістично (способи вчинення). Особливо тісний зв'язок простежується з податковими злочинами; організація правоохоронної діяльності щодо виявлення й розкриття всіх цих злочинів, незалежно від їх виду, пов'язана з обслуговуванням одних і тих самих господарюючих об'єктів.

Також необхідно підкреслити й управлінські переваги зосередження правоохоронних функцій у сфері економічної безпеки в МВС України. Це дозволяє істотно підвищити ефективність організаційного забезпечення за рахунок: розширення можливості формування ефективних інформаційних систем з повноцінними банками даних; збільшення рівня якості та обґрунтованості прийнятих управлінських рішень, включаючи такі їх форми, як плани й цільові програми, за рахунок підвищення можливостей і якості аналітичних і прогностичних оцінок; зростання можливості відстеження процесів, що відбуваються в економічній сфері й пов'язаному з нею кримінальному середовищі; своєчасного виявлення протиправних дій і прийняття відповідних необхідних заходів; формування кваліфікованих кадрів, що включають як фахівців, які виконують власне правоохоронні функції в різних галузях економіки, так і фахівців управлінського профілю [3].

Основними напрямками діяльності МВС України у сфері забезпечення економічної безпеки є: боротьба з економічною злочинністю, корупцією, боротьба з наркоманією, алкоголізмом, дитячою бездоглядністю й безпритульністю. Органам внутрішніх справ належить особлива роль у боротьбі з економічними злочинами. Це зумовлено тим, що ОВС здійснюють практично всі види правоохоронної діяльності: оперативно-розшукову роботу, слідство, охорону громадського порядку, боротьбу з адміністративними правопорушеннями; глибше інших вивчають ті явища, на тлі яких формується кримінальна злочинність, і які зазвичай супроводжують економічну, також і організовану злочинність. Така різнобічна діяльність найбільше відповідає цілям боротьби з економічною злочинністю, оскільки ця діяльність охоплює широке коло життєво важливих суспільних відносин.

Необхідно зазначити, що ОВС займають важливе місце в правоохоронній системі забезпечення економічної безпеки. Діяльність таких правоохоронних органів, як прокуратура та суди, що розслідують і розглядають кримінальні провадження про злочини у сфері економіки, залежать саме від ОВС у тому сенсі, що вихідний матеріал для роботи останніх відомств і служб збирається саме ними.

Отже, повномасштабне здійснення правоохоронних функцій, включаючи попередження, виявлення,

припинення й розкриття злочинів у сфері економіки, у системі органів виконавчої влади покладається на органи внутрішніх справ. Якщо розглядати місце ОВС у системі протидії криміналізації соціально-економічної сфери суспільства через призму використовуваних інструментів, то можна сказати, що ОВС є органами правоохоронного забезпечення економічної безпеки, які значною мірою використовують спеціальні інструменти протидії криміналізації соціально-економічної сфери суспільства. Проте загалом вплив ОВС на економіку країни є одним із загальних соціально-економічних інструментів держави щодо забезпечення економічної безпеки, тому як результати діяльності ОВС безпосередньо впливають на ту економічну й соціальну політику, яку проводить держава.

Тобто ОВС як загальний управлінський інструмент держави забезпечення економічної безпеки: по-перше, визначає соціально-економічну й правову політику держави; по-друге, діяльність ОВС, її організаційно-економічна складова багато в чому залежить від тієї соціально-економічної політики, яка проводиться державою на сучасному етапі (правові основи діяльності ОВС, порядок фінансування).

Органи внутрішніх справ реально можуть впливати на забезпечення економічної безпеки як безпосередньо, так і опосередковано. Безпосередній вплив виявляється в ході боротьби й розслідування економічної злочинності, охорони власності тощо, а опосередкована - при забезпеченні громадського порядку, боротьбі з порушеннями громадського порядку, розслідуванні злочинів, що заподіюють матеріальний збиток державі й господарюючим суб'єктам. У сучасних економічних умовах докорінної зміни всієї системи майнових відносин роль ОВС щодо протидії економічній злочинності об'єктивно зростає.

Держава повинна вживати рішучих заходів щодо викоринення такої кримінальної діяльності, що завдає шкоди споживачам, законним інтересам інших суб'єктів і самої держави. Органи внутрішніх справ у цих умовах перетворюються на реальний засіб, здатний забезпечити дію законодавства, що регулює фінансову, господарську, підприємницьку й торгову діяльність. Можна припустити, що об'єктивна тенденція до покладання на МВС України додаткових обов'язків, виконання яких пов'язане з розширенням їх компетенції, завдань і функцій в економічній сфері, зумовлює необхідність підвищення їх ролі в забезпеченні економічної безпеки держави з подальшим створенням на їх базі єдиної структури, покликаної вести боротьбу з економічною злочинністю, використовуючи досвід аналогічних правоохоронних органів іноземних держав.

У висновку визначимо основні завдання, вирішення яких державою є важливою складовою в підвищенні

ефективності діяльності ОВС на сучасному етапі: підвищення ролі органів внутрішніх справ у попередженні, виявленні, припиненні та розслідуванні економічних злочинів; забезпечення цих органів кваліфікованими фахівцями за допомогою розвитку й вдосконалення відомчої системи професійної підготовки кадрів; оснащення цих органів сучасними технічними й інформаційними засобами, що реалізують досягнення в галузі високих технологій, з метою забезпечення інтенсифікації й підвищення ефективності їх діяльності та адекватної протидії добре оснащеним і підготовленим злочинним елементам і організований злочинності; створення законодавчих, нормативно-правових, організаційних і фінансових умов для забезпечення ефективної діяльності по боротьбі з економічними злочинами; оптимізація організаційно-штатної структури системи органів з економічних злочинів; розвиток і вдосконалення форм взаємодії з законодавчими, виконавчими та іншими державними органами з метою вирішення проблем забезпечення економічної безпеки країни; розширення організаційних, економічних і правових повноважень ОВС по взаємодії з правоохоронними органами іноземних держав, правове забезпечення прямих контактів з ними; розвиток і вдосконалення форм взаємодії з громадськістю та засобами масової інформації з метою проведення активної роз'яснювальної роботи, підвищення правової культури населення у сфері економічної діяльності; розробка науково обґрунтованих методів аналізу та прогнозування оперативної обстановки у сфері оперативної зацікавленості, у сфері діяльності органів по боротьбі з економічними злочинами, організації їх оперативно-службової діяльності.

Література

1. Детюк А. Правоохоронні органи як суб'єкти системи забезпечення економічної безпеки України / А. Детюк // Підприємництво, господарство і право. - 2009. - № 12 (168). - С. 33-37.
2. Мірошніченко О.В. Теоретичні аспекти дослідження питання національної економічної безпеки / О.В. Мірошніченко // Вісник економічної науки України. - 2007. - № 2(12). - С. 110-115.
3. Власюк О.С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / О.С. Власюк. - К.: Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при РНБО України, 2008. - 48 с.

Кубаєнко А.В.
кандидат юридичних наук
доцент кафедри адміністративної
діяльності ОВС та економічної безпеки
ОДУВС

Надійшла до редакції: 18.05.2013

УДК 351.74:351.74

СЛУЖБА ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ УКРАЇНИ (ФІНАНСОВА ПОЛІЦІЯ) - МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ

Лазарева Н. С.

Інтеграція України в європейське політичне та економічне співтовариство зумовлює реформування суспільних інституцій, зокрема механізму органів державної влади, уповноважених здійснювати державний фінансовий контроль.

Державний фінансовий контроль є важливою функцією держави, за допомогою якої забезпечуються нормальні умови для функціонування фінансової сис-

теми. Складні економічні процеси й наслідки світової фінансової кризи показали необхідність удосконалення фінансово-бюджетної політики, зокрема й фінансового контролю. Його недооцінка призвела до зловживань і порушень у сфері фінансових відносин. На сьогодні визнано, що існує необхідність створення єдиного органу, уповноваженого здійснювати державний фінансовий контроль, з огляду на об'єктивну потребу створення

© Н.С. Лазарева, 2013